Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
2019-2024

Επιτροπή Πολιτισμού και Παιδείας

2023/2004(INI)

18.7.2023

ΣΧΕΔΙΟ ΕΚΘΕΣΗΣ

σχετικά με την εφαρμογή του προγράμματος «Πολίτες, ισότητα, δικαιώματα και αξίες» 2021 - 2027 – Δραστηριοποίηση και συμμετοχή των πολιτών (2023/2004(INI))

Επιτροπή Πολιτισμού και Παιδείας

Εισηγητής: Łukasz Kohut

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελίδα

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ – ΣΥΝΟΨΗ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΚΑΙ ΠΟΡΙΣΜΑΤΩΝ 3

ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ.....14

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ – ΣΥΝΟΨΗ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΚΑΙ ΠΟΡΙΣΜΑΤΩΝ

Μια Ένωση που βασίζεται στη δημοκρατία, την ισότητα, τα δικαιώματα και τις αξίες

Το σύνθετο και ταχέως μεταβαλλόμενο πολιτικό, οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης απαιτεί ισχυρές και τεκμηριωμένες απαντήσεις πολιτικής που προσανατολίζονται στα αποτελέσματα και εστιάζουν στους πολίτες, και βασίζονται στη δημοκρατία, τα δικαιώματα και τις αξίες της ισότητας.

Στο σύνθετο αυτό πλαίσιο, το πρόγραμμα «Πολίτες, ισότητα, δικαιώματα και αξίες» (CERV) δρομολογήθηκε το 2021 και δημιουργήθηκε μαζί με το πρόγραμμα «Δικαιοσύνη» για την περίοδο 2021-2027, στο πλαίσιο του Ταμείου για τη δικαιοσύνη, τα δικαιώματα και τις αξίες, με σκοπό την προώθηση των δικαιωμάτων και των αξιών που κατοχυρώνονται στις Συνθήκες.

Το πρόγραμμα «Πολίτες, ισότητα, δικαιώματα και αξίες» (CERV) 2021-2027 παρέχει χρηματοδότηση για τη συμμετοχή των πολιτών, την προώθηση της ισότητας για όλους και την εφαρμογή των δικαιωμάτων και των αξιών της ΕΕ. Αποσκοπεί στην προστασία και την προώθηση των δικαιωμάτων και των αξιών που κατοχυρώνονται στις Συνθήκες της ΕΕ, στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: ο Χάρτης) και στις εφαρμοστέες διεθνείς συμβάσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Για να επιτευχθεί αυτό, στηρίζει τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς που δραστηριοποιούνται σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και διακρατικό επίπεδο, και ενθαρρύνει τη συμμετοχή στα κοινά και στις δημοκρατικές διαδικασίες. Αυτό συμβάλλει στη διατήρηση και την περαιτέρω ανάπτυξη ανοικτών, βασισμένων στα δικαιώματα, δημοκρατικών, ισότιμων και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνιών που βασίζονται στο κράτος δικαίου. Δίνει ιδιαίτερη προσοχή στην ενθάρρυνση της συμμετοχής των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.

Το πρόγραμμα, το οποίο οργανώνεται γύρω από τέσσερις άξονες δραστηριοτήτων, επιδιώκει:

1. την προστασία και προώθηση των ενωσιακών αξιών (σκέλος για τις ενωσιακές αξίες),
2. την προώθηση των δικαιωμάτων, της μη εισαγωγής διακρίσεων και της ισότητας, συμπεριλαμβανομένης της ισότητας των φύλων, και την προαγωγή της ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου και της ενσωμάτωσης της μη διακριτικής μεταχείρισης (σκέλος για την ισότητα, τα δικαιώματα και την ισότητα των φύλων),
3. την προώθηση της δραστηριοποίησης των πολιτών και της συμμετοχής τους στη δημοκρατική ζωή της Ένωσης και των ανταλλαγών μεταξύ πολιτών διαφορετικών κρατών μελών, και την ευαισθητοποίηση των πολιτών σχετικά με την κοινή τους ευρωπαϊκή ιστορία (σκέλος για τη δραστηριοποίηση και τη συμμετοχή των πολιτών),
4. την πρόληψη και την καταπολέμηση της έμφυλης βίας και της βίας κατά των παιδιών (σκέλος «Δάφνη»).

Σύμφωνα με μια διαεπιτροπική συμφωνία, η επιτροπή CULT έχει την αποκλειστική ευθύνη για το σκέλος 3 —την προώθηση της δραστηριοποίησης των πολιτών και της συμμετοχής τους στη δημοκρατική ζωή της Ένωσης και των ανταλλαγών μεταξύ πολιτών διαφορετικών κρατών μελών, καθώς και την ευαισθητοποίηση των πολιτών σχετικά με την κοινή τους ευρωπαϊκή ιστορία (σκέλος για τη δραστηριοποίηση και τη συμμετοχή των πολιτών). Ως εκ τούτου, η παρούσα έκθεση υλοποίησης θα επικεντρωθεί κυρίως στο σκέλος 3 του προγράμματος CERV.

CERV – ένα νέο πρόγραμμα της ΕΕ

Το πρόγραμμα CERV διαδέχεται δύο προγράμματα της ΕΕ: Δικαιώματα, Ισότητα και Ιθαγένεια 2014-2020 (REC) και το πρόγραμμα «Ευρώπη για τους πολίτες» 2014-2020. Το σκέλος 3 του CERV συγκεντρώνει τα περισσότερα από τα στοιχεία που αφορούν την ιθαγένεια των δύο προηγούμενων προγραμμάτων.

Το 2020, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε τη συγχώνευση των δύο αυτών προγραμμάτων σε ένα ενιαίο πρόγραμμα. Αυτός ήταν ένας τρόπος να αναγνωριστεί ότι ο κατακερματισμός και οι περιορισμένοι πόροι των προηγούμενων προγραμμάτων περιόρισαν την ικανότητα ανταπόκρισης σε νέες και αναδυόμενες προκλήσεις. Αυτό ισχύει ιδίως όταν τα αναδυόμενα κινήματα αμφισβήτησαν την ιδέα των ανοικτών, χωρίς αποκλεισμούς, συνεκτικών και δημοκρατικών κοινωνιών, οι οποίες γενικά εγγυώνται τις προϋποθέσεις για τη συμμετοχή στα κοινά και την άσκηση των δικαιωμάτων. Αυτό με τη σειρά του επιτρέπει την οικοδόμηση ενός ανεκτικού τρόπου συμβίωσης. Σημειώθηκε πρόοδος όσον αφορά τη διασφάλιση ότι οι πολίτες γνωρίζουν τα δικαιώματά τους καθώς και τα οφέλη της ιθαγένειας της ΕΕ, ώστε να ενθαρρυνθεί ένα μεγαλύτερο επίπεδο συμμετοχής στην πολιτική ζωή και την κοινωνία και να κατανοήσουν καλύτερα την Ένωση, την ιστορία της, την πολιτιστική κληρονομιά και την πολυμορφία της. Τα δικαιώματα αυτά προβλέπονται στις Συνθήκες: ιδίως οι κοινές διατάξεις (άρθρο 2 για τις αξίες και στόχοι του άρθρου 3, άρθρο 6 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και διατάξεις για τις δημοκρατικές αρχές, άρθρα 10 και 11 σχετικά με τη δημοκρατική συμμετοχή και τον διάλογο με την κοινωνία των πολιτών), καθώς και τα άρθρα εφαρμογής στο πλαίσιο των διατάξεων για την απαγόρευση των διακρίσεων και την ιθαγένεια (άρθρα 10 και 19 και 20 έως 25) θεσπίζουν την ιθαγένεια της Ένωσης την οποία δικαιούνται όλα τα πρόσωπα που έχουν την ιθαγένεια κράτους μέλους. Οι Συνθήκες απαριθμούν επίσης τα κύρια δικαιώματα και υποχρεώσεις των πολιτών της Ένωσης (άρθρο 20 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ)[1], και άρθρο 9 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ).

Επισκόπηση του προγράμματος CERV και του σκέλους 3 «Δραστηριοποίηση και συμμετοχή των πολιτών»

Με το νέο πρόγραμμα CERV, η φιλοδοξία της Επιτροπής ήταν να προωθήσει περαιτέρω τις αξίες που κατοχυρώνονται στις Συνθήκες, τον Χάρτη [ΕΕ] [των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων] και τις εφαρμοστέες διεθνείς συμβάσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα, ιδίως μέσω της προστασίας των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και άλλων φορέων που δραστηριοποιούνται σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και διεθνικό επίπεδο, και μέσω της ενθάρρυνσης της συμμετοχής στα κοινά και στις δημοκρατικές διαδικασίες, με στόχο τη διατήρηση και την περαιτέρω ανάπτυξη ανοικτών, βασιζόμενων σε δικαιώματα, δημοκρατικών, ισότιμων και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνιών που βασίζονται στο κράτος δικαίου[2].

Ο πρωταρχικός ειδικός στόχος του σκέλους 3 —το σκέλος «Δραστηριοποίηση και συμμετοχή των πολιτών»— είναι η προώθηση της δραστηριοποίησης και της συμμετοχής των πολιτών

[1] Τα κράτη μέλη, «Ενοποιημένη απόδοση της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης», 7 Ιουνίου 2016.
[2] Κανονισμός (ΕΕ) 2021/692 (Κανονισμός CERV), άρθρο 2 παράγραφος 1.

στη ζωή της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτό αναλύεται περαιτέρω σε τρεις ειδικούς επιμέρους στόχους για το σκέλος 3, οι οποίοι είναι οι εξής[3]:

– υποστήριξη έργων που αποσκοπούν στην υπόμνηση καθοριστικών για τη σύγχρονη ευρωπαϊκή ιστορία γεγονότων, όπως η άνοδος στην εξουσία απολυταρχικών και ολοκληρωτικών καθεστώτων, και έργων που αποσκοπούν στην ευαισθητοποίηση των ευρωπαίων πολιτών σχετικά με την κοινή ιστορία, τον πολιτισμό, την πολιτιστική κληρονομιά και τις αξίες τους, ώστε να ενισχυθεί η κατανόηση των πολιτών όσον αφορά την Ένωση, καθώς και τη σημασία της αμοιβαίας κατανόησης και ανεκτικότητας·

– προώθηση της συμμετοχής των πολιτών και αντιπροσωπευτικών ενώσεων και της συμβολής τους στα κοινά και στη δημοκρατική ζωή της Ένωσης μέσω της δυνατότητας γνωστοποίησης και δημόσιας ανταλλαγής των απόψεών τους σε όλους τους τομείς δράσης της Ένωσης·

– προώθηση των ανταλλαγών μεταξύ πολιτών διαφορετικών χωρών, ιδίως μέσω της αδελφοποίησης πόλεων και δικτύων πόλεων, ώστε να αποκτήσουν πρακτική εμπειρία του πλούτου και της πολυμορφίας της κοινής κληρονομιάς της Ένωσης.

Οι στόχοι του σκέλους 3 (και του προγράμματος CERV) επιτυγχάνονται μέσω επιχορηγήσεων δράσης σε έργα, επιχορηγήσεων λειτουργίας προς την κοινωνία των πολιτών που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του σκέλους «Αξίες της Ένωσης» και δραστηριοτήτων σύναψης συμβάσεων και επικοινωνίας από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (αυτό το φάσμα δραστηριοτήτων ισχύει για όλα τα σκέλη). Οι δραστηριότητες, τις οποίες χρηματοδοτεί η Επιτροπή, περιλαμβάνουν τα εθνικά σημεία επαφής (ΕΣΕ) στα κράτη μέλη. Τα ΕΣΕ θεωρούνται καινοτομία στο πρόγραμμα CERV, καθώς υπήρχαν στο πλαίσιο του προγράμματος «Ευρώπη για τους πολίτες», αλλά όχι στο πλαίσιο του προγράμματος REC.

Μια καινοτομία στο πρόγραμμα CERV για την περίοδο 2021-2027 είναι η δημιουργία της ομάδας διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών για την ενίσχυση των σχέσεων με τα ενδιαφερόμενα μέρη. Τον Μάιο του 2021 πραγματοποιήθηκε Εβδομάδα Διαλόγου CERV για την έναρξη του προγράμματος.

Προς το παρόν, το πρόγραμμα CERV χρηματοδοτεί μόνο έργα στα κράτη μέλη της ΕΕ. Έξι προσχωρούσες, υποψήφιες και δυνάμει υποψήφιες χώρες έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον να προσχωρήσουν στο πρόγραμμα, αλλά αυτό δεν έχει ακόμη επισημοποιηθεί. Οι χώρες αυτές είναι η Αλβανία, η Βοσνία και Ερζεγοβίνη, το Κόσοβο, το Μαυροβούνιο, η Σερβία και η Ουκρανία.

Οι πολιτικές πτυχές της εφαρμογής εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της Γενικής Διεύθυνσης Δικαιοσύνης και Καταναλωτών (ΓΔ JUST) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Τη διαδικασία πρόσκλησης και χρηματοδότησης διαχειρίζεται ο EACEA, ο Ευρωπαϊκός Εκτελεστικός Οργανισμός Εκπαίδευσης και Πολιτισμού.

Ο συνολικός προϋπολογισμός για το πρόγραμμα CERV για την περίοδο 2021-2027 ανέρχεται

[3] Κανονισμός (ΕΕ) 2021/692 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Απριλίου 2021, για τη θέσπιση του Προγράμματος «Πολίτες, Ισότητα, Δικαιώματα και Αξίες» και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1381/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 390/2014 του Συμβουλίου, άρθρο 5.

σε **641,71 εκατ. ευρώ σε τρέχουσες τιμές συν ένα συμπληρωματικό ποσό από πρόστιμα που εισπράττει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ύψους 800 εκατ. ευρώ**, δηλαδή περισσότερα από τον ίδιο τον προϋπολογισμό, αν και το ποσό ανέρχεται σε τιμές 2018. Από το ποσό αυτό διατίθενται περίπου **357 εκατ. ευρώ για το σκέλος 3**. Τουλάχιστον το 65 % της χρηματοδότησης προορίζεται για τη δημοκρατική συμμετοχή και το 15 % για δραστηριότητες μνήμης[4].

Η υλοποίηση του CERV βασίζεται σε διετή προγράμματα εργασίας. Πρόκειται για καινοτομία σε σύγκριση με τα προηγούμενα προγράμματα που λειτουργούσαν σε ετήσια βάση. Στόχος είναι να δοθεί στα ενδιαφερόμενα μέρη καλύτερη προβολή των επικείμενων προτεραιοτήτων και προσκλήσεων υποβολής προτάσεων και, ως εκ τούτου, να διευκολυνθεί ο προγραμματισμός τους. Οι προϋπολογισμοί για τα πρώτα τέσσερα έτη του τρέχοντος κύκλου παρατίθενται στον πίνακα 17. Ο χαμηλός προϋπολογισμός για το 2021 σε σύγκριση με άλλα έτη οφείλεται στο γεγονός ότι η «συμπληρωματική ενίσχυση» από πρόστιμα προστέθηκε στο πρόγραμμα μόλις από το 2022.Τα προγράμματα εργασίας καθορίζουν επίσης ετήσιες προτεραιότητες και περιγράφουν το περιεχόμενο των επικείμενων προσκλήσεων υποβολής προτάσεων. Υπάρχουν αισθητές μετατοπίσεις εστίασης από έτος σε έτος για την καλύτερη αντιμετώπιση των επιτόπιων αναγκών, διασφαλίζοντας παράλληλα τη συνέχεια των προτεραιοτήτων πολιτικής, π.χ. εστίαση κατά την περίοδο 2021-2022[5] στον αντίκτυπο της νόσου COVID-19 και σε έργα που εξέτασαν το μέλλον των ευρωπαϊκών εκλογών του 2024. Τα δίκτυα πόλεων ενθαρρύνθηκαν το 2021-2022 να προτείνουν τρόπους για την αύξηση της συμμετοχής στις επόμενες ευρωπαϊκές εκλογές και να καταστήσουν τις υποψηφιότητες πιο συμμετοχικές. Κατά την περίοδο 2023-2024[6], υπάρχουν αναφορές στο ιστορικό της αποικιοκρατίας και της διακρατικής μετανάστευσης, σε μια ισορροπημένη ως προς το φύλο θεώρηση της ιστορίας, καθώς και στη σύσταση της Επιτροπής σχετικά με την προστασία των δημοσιογράφων και των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που προβαίνουν σε ενέργειες συμμετοχής του κοινού από προδήλως αβάσιμες ή καταχρηστικές δικαστικές διαδικασίες[7], που δεν περιλαμβάνονταν στο προηγούμενο πρόγραμμα εργασίας.

Το πρόγραμμα εργασίας για την περίοδο 2023-2024 προβλέπει την πρώτη έκκληση για τη συμμετοχή των παιδιών στα κοινά με την έκκληση για «ενθάρρυνση της δέσμευσης και της συμμετοχής των παιδιών στον πολιτικό και δημοκρατικό βίο». Το κλίμα και το περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων των ζητημάτων που σχετίζονται με την ενέργεια, θα ληφθούν υπόψη στις προτάσεις για την αδελφοποίηση πόλεων και τα δίκτυα πόλεων. Το πρόγραμμα εργασίας 2023-2024 αναδεικνύει επίσης, στο πλαίσιο του σκέλους αυτού, το βραβείο των Ευρωπαϊκών Πρωτευουσών Ένταξης και Διαφορετικότητας, το οποίο αναγνωρίζει το έργο που επιτελούν οι πόλεις, οι κωμοπόλεις ή οι περιφέρειες στην Ευρώπη για την προώθηση της ένταξης και τη δημιουργία κοινωνιών χωρίς διακρίσεις.

---

[4] Επιτρέπεται απόκλιση από τα ποσοστά αυτά κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες.

[5] C(2021) 2583 final, Εκτελεστική απόφαση της Επιτροπής, της 19ης Απριλίου 2021, σχετικά με τη χρηματοδότηση του προγράμματος «Πολίτες, ισότητα, δικαιώματα και αξίες» και την έγκριση του πολυετούς προγράμματος εργασίας για την περίοδο 2021-2022, 2021.

[6] C(2022) 8588 final, Εκτελεστική απόφαση της Επιτροπής, της 1ης Δεκεμβρίου 2022, σχετικά με τη χρηματοδότηση του προγράμματος «Πολίτες, ισότητα, δικαιώματα και αξίες» και την έγκριση του πολυετούς προγράμματος εργασίας για την περίοδο 2023-2024, 2022.

[7] Σύσταση (ΕΕ) 2022/758 της Επιτροπής, της 27ης Απριλίου 2022, σχετικά με την προστασία των δημοσιογράφων και των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που προβαίνουν σε ενέργειες συμμετοχής του κοινού από προδήλως αβάσιμες ή καταχρηστικές δικαστικές διαδικασίες προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού («στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού»), ΕΕ L 138, 27 Απριλίου 2022.

Δεδομένου ότι οι καθυστερήσεις στην έγκριση του ΠΔΠ 2021-2027 ήταν γνωστές, οι υπηρεσίες της ΓΔ JUST προέβλεψαν και πραγματοποίησαν παράλληλα όλες τις προετοιμασίες για την έναρξη του προγράμματος (αυτό ισχύει και για πολλά άλλα κοινοτικά προγράμματα - π.χ. Erasmus +, σώμα αλληλεγγύης), κατά τρόπο ώστε οι πρώτες προσκλήσεις υποβολής προτάσεων να έχουν ήδη δρομολογηθεί τον Απρίλιο του 2021. Το γεγονός ότι υπάρχουν λίγα μόνο έργα που έχουν ολοκληρωθεί οφείλεται στη διάρκεια ζωής των έργων, τα περισσότερα από τα οποία διαρκούν 2 χρόνια, μερικά ακόμα περισσότερο. Αυτό προστίθεται στο γεγονός ότι μια πρόσκληση υποβολής προτάσεων καθαυτή απαιτεί χρόνο (μερικοί μήνες για την υποβολή αίτησης, μετά αξιολόγηση και στη συνέχεια προετοιμασία των συμφωνιών επιχορήγησης). Ως εκ τούτου, πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι το πρόγραμμα βρίσκεται σε πρώιμο στάδιο υλοποίησης, γεγονός που μπορεί να εξηγήσει εν μέρει ότι υπήρξε μικρός μόνο αριθμός ολοκληρωμένων έργων στο σκέλος 3. Ωστόσο, ο συγκεκριμένος αριθμός ολοκληρωμένων έργων δεν είναι επί του παρόντος προσβάσιμος. Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπογράμμισε ότι δεν υπάρχουν αρκετές τελικές εκθέσεις από τους δικαιούχους για την ακριβή αξιολόγηση των αποτελεσμάτων, ιδίως σε επίπεδο συγκεκριμένου σκέλους.

Τα σημεία επαφής για το πρόγραμμα στα κράτη μέλη είναι διαθέσιμα για τη διάδοση πληροφοριών σχετικά με το πρόγραμμα και την παροχή βοήθειας σε ερωτήσεις. Είναι υπεύθυνα για την παροχή αμερόληπτης καθοδήγησης, πρακτικών πληροφοριών και βοήθειας στους αιτούντες, τα ενδιαφερόμενα μέρη και τους δικαιούχους, μεταξύ άλλων σχετικά με τη διαδικασία υποβολής αιτήσεων, τη διάδοση φιλικών προς τον χρήστη πληροφοριών και αποτελεσμάτων προγραμμάτων, καθώς και τις έρευνες για τους εταίρους, την κατάρτιση και τις διατυπώσεις. Ωστόσο, ένα κράτος μέλος δεν υποχρεούται να δημιουργήσει σημείο επαφής, και μόνο 17 το είχαν πράξει έως τον Μάιο του 2022. Τα κράτη μέλη χωρίς σημείο επαφής την ημερομηνία εκείνη ήταν το Βέλγιο, η Βουλγαρία, η Ελλάδα, η Δανία, η Ουγγαρία, η Ιρλανδία, η Ιταλία, η Μάλτα, η Πολωνία και η Σλοβακία. Ωστόσο, σύμφωνα με στοιχεία του EACEA, τον Φεβρουάριο του 2023 υπήρχαν 18 σημεία επαφής[8].

Όσον αφορά την παρακολούθηση του προγράμματος, υπάρχουν δείκτες παρακολούθησης κοινοί για όλα τα σκέλη, οι οποίοι καθορίζονται στον κανονισμό για το πρόγραμμα[9]. Υπάρχει επίσης ένας βασικός δείκτης επιδόσεων για τη ΓΔ JUST που καθορίζεται από το Ευρωβαρόμετρο σχετικά με τους στόχους του σκέλους 3, δηλαδή την αντίληψη των πολιτών για τη δημοκρατική συμμετοχή, «η φωνή μου μετράει». Στόχος είναι να αυξηθεί το ποσοστό του 2019 κατά 48 %[10].

Όσον αφορά τα ποσοτικά δεδομένα σχετικά με την υλοποίηση, τα δεδομένα του 2021 παρέχουν ορισμένες περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με την τρέχουσα κατάσταση του προγράμματος CERV.

Μεταξύ του 2021 και του 2022, πραγματοποιήθηκαν 26 προσκλήσεις υποβολής προτάσεων. Από τις 2 675 προτάσεις που ελήφθησαν, οι 814 (30 %) αφορούσαν το σκέλος 3 —

[8] Ευρωπαϊκός Εκτελεστικός Οργανισμός Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA), «Πρόγραμμα ‘‘Πολίτες, ισότητα, δικαιώματα και αξίες’’ 2021-2027 — Σημεία επαφής», 15 Φεβρουαρίου 2023.
[9] ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2021/692 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ, της 28ης Απριλίου 2021, για τη θέσπιση του Προγράμματος «Πολίτες, Ισότητα, Δικαιώματα και Αξίες» και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1381/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 390/2014 του Συμβουλίου, παράρτημα ΙΙ.
[10] ΓΔ JUST, «Ετήσια έκθεση δραστηριοτήτων 2021 — Δικαιοσύνη και Καταναλωτές», 2022.

Δραστηριοποίηση και συμμετοχή των πολιτών— εκ των οποίων οι 451 ήταν επιτυχείς. Αυτό αντιστοιχεί σε ποσοστό επιτυχίας 55 %.

Συνάφεια του προγράμματος και αντιστοιχία με τις προτεραιότητες της ΕΕ

Ο εισηγητής πιστεύει ότι είναι σημαντικό να αξιολογηθεί με κριτικό πνεύμα η συνάφεια του σκέλους 3 του CERV. Το γενικό συμπέρασμα όσον αφορά τη συνάφειά του είναι ότι οι στόχοι του προγράμματος είναι καλά σχεδιασμένοι για την αντιμετώπιση των εθνικών αναγκών και ευθυγραμμίζονται πλήρως με τις προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, συμπεριλαμβανομένων των πολιτικών για την ένταξη, τη δέσμευση των πολιτών και τη συμμετοχή των πολιτών.

Ψηφιακός μετασχηματισμός

Ο ψηφιακός μετασχηματισμός είναι ιδιαίτερα σημαντικός για το πρόγραμμα CERV, ιδίως για το σκέλος 3. Μολονότι δεν αναφέρεται ρητά στο πρόγραμμα εργασίας για την περίοδο 2023-2024[11], το πρόγραμμα στηρίζει και δεσμεύεται για διάφορες πολιτικές και στρατηγικές που επικεντρώνονται στον ψηφιακό μετασχηματισμό.

Στο πλαίσιο του σκέλους του CERV —Δραστηριοποίηση και συμμετοχή των πολιτών— στο πρόγραμμα εργασίας για την περίοδο 2021-2022, μία από τις προτεραιότητες είναι η χρηματοδότηση «καινοτόμων δημοκρατικών προσεγγίσεων και εργαλείων που θα βοηθήσουν τους πολίτες να ακουστεί η φωνή τους και να ανταλλάξουν δημόσια απόψεις σχετικά με όλους τους τομείς δράσης της ΕΕ, ιδίως τα ψηφιακά εργαλεία (‘‘ηλεκτρονική δημοκρατία’’)»[12].

Επιπλέον, το πρόγραμμα εργασίας CERV δεσμεύεται να υποστηρίξει τις προτεραιότητες που προσδιορίζονται στην έκθεση του 2020 για την ιθαγένεια της ΕΕ[13] και στην επικείμενη έκθεση του 2023 για την ιθαγένεια της ΕΕ[14]. Οι εκθέσεις αυτές δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στον ψηφιακό μετασχηματισμό, ενώ ένα από τα βασικά στοιχεία της έκθεσης είναι η ενίσχυση της συμμετοχής των πολιτών στη δημοκρατική διαδικασία.

Πράσινη μετάβαση

Το περιβάλλον και η καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής αποτελούν προτεραιότητα πολιτικής στην οποία συμβάλλει και το πρόγραμμα CERV, γεγονός που αναδεικνύει τη σημασία του για αυτόν τον τομέα πολιτικής παράλληλα με την ψηφιακή μετάβαση. Στην πραγματικότητα, η πράσινη και η ψηφιακή μετάβαση γίνονται όλο και πιο αλληλένδετες.

Συνολικά, από την πρώιμη ανάλυση εφαρμογής μπορεί να αναφερθεί ότι το σκέλος 3 σχετίζεται με την πρόκληση της πράσινης μετάβασης, διασφαλίζοντας τη συμμετοχή και τη δραστηριοποίηση των πολιτών σε αυτόν τον τομέα. Τονίζει τη σημασία των προσεγγίσεων από

[11] C (2022) 8588 final, «πολυετές πρόγραμμα εργασίας CERV 2023-2024».
[12] Ευρωπαϊκός Εκτελεστικός Οργανισμός Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA) , «Πρόγραμμα «Πολίτες, ισότητα, δικαιώματα και αξίες» (CERV) Πρόσκληση υποβολής προτάσεων. Δέσμευση και συμμετοχή των πολιτών (CERV-2022-CITIZENS-CIV)», 2021, σ. 7.
[13] Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Έκθεση του 2020 για την ιθαγένεια της ΕΕ. Ενδυνάμωση των πολιτών και προστασία των δικαιωμάτων τους, 2020.
[14] Γενική Διεύθυνση Επικοινωνίας (Ευρωπαϊκή Επιτροπή) και Kantar, «European Citizenship: Report» (Έκθεση για την ευρωπαϊκή ιθαγένεια): (LU: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2023).

τη βάση προς την κορυφή όσον αφορά την ανάπτυξη πολιτικών, καθώς επιδιώκει τη συμμετοχή οργανώσεων βάσης στη διαδικασία και έχει ως στόχο να δώσει τη δυνατότητα στις πόλεις να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή των πολιτών και των κοινοτήτων σε συζητήσεις και δράσεις για το κλίμα και το περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένης της αντιμετώπισης ζητημάτων που σχετίζονται με την ενέργεια, την κοινωνική αλληλεγγύη και της μετανάστευση.

Στην πρόσκληση υποβολής προτάσεων για την προώθηση της δραστηριοποίησης και της συμμετοχής των πολιτών, αναφέρεται ότι η προτεραιότητα αυτή θα πρέπει να ενισχύσει τη συμμετοχή των πολιτών και των κοινοτήτων σε συζητήσεις και δράσεις που σχετίζονται με το κλίμα και το περιβάλλον μας. Το 2023 και το 2024, θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην προσέγγιση των πολιτών ώστε να συζητήσουν από κοινού δράσεις για το κλίμα και το περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων των ζητημάτων που σχετίζονται με την ενέργεια, την αλληλεγγύη και την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών, συμβάλλοντας έτσι στην αύξηση της συμμετοχής των πολιτών στην κοινωνία και, τελικά, στην ενεργό συμμετοχή τους στον δημοκρατικό βίο της Ένωσης.

Όσον αφορά τον αριθμό των σχετικών έργων, υπάρχουν συνολικά 79 έργα που χρηματοδοτήθηκαν στο πλαίσιο της πρόσκλησης «Δραστηριοποίηση και συμμετοχή των πολιτών», τα οποία αναφέρονται άμεσα στην υποστήριξη σχετικών δραστηριοτήτων.

Ανάκαμψη από την πανδημία

Η πανδημία COVID-19 έθεσε σε δοκιμασία τις ευρωπαϊκές κοινωνίες και οικονομίες. Έχει επίσης διαταράξει τα δικαιώματα των πολιτών και τη συμμετοχή τους στη δημοκρατία. Ως εκ τούτου, η αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας έχει αναγνωριστεί ως μία από τις προτεραιότητες του προγράμματος, δηλώνοντας ότι θα διερευνήσει «τον τρόπο με τον οποίο η πανδημία COVID-19 έχει επηρεάσει τον δημοκρατικό διάλογο και την άσκηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων»[15]. Συνεπώς, οι επιπτώσεις της πανδημίας κατέστησαν εγγενής πτυχή πολλών προσκλήσεων και προτάσεων.

Διάφορα έργα στο πλαίσιο του σκέλους 3 σχετίζονται με τις προσπάθειες μετά την πανδημία COVID-19, συμπεριλαμβανομένων των έργων: COVIDemocracy in the Baltics (Η πανδημία και η δημοκρατία στις βαλτικές χώρες)[16], Ενθάρρυνση της συμμετοχής των γυναικών σε καιρούς πανδημίας[17], και αντίκτυπος της πανδημίας COVID-19 στις διάφορες δημοκρατικές προοπτικές μέσω της διάστασης του φύλου[18].

Ο σχεδιασμός του προγράμματος για την πρόσκληση υποβολής προτάσεων για την αδελφοποίηση πόλεων ενσωματώνει τις προσπάθειες ανάκαμψης μετά την πανδημία. Το πρόγραμμα αυτό προωθεί τις ανταλλαγές πολιτών μεταξύ διαφόρων χωρών μέσω της αδελφοποίησης πόλεων, παρέχοντάς τους πρακτική εμπειρία από την ποικιλόμορφη κληρονομιά της Ένωσης, η οποία περιλαμβάνει τις επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19.

---

[15] Ευρωπαϊκός Εκτελεστικός Οργανισμός Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA) , «Call-Fiche_cerv-2022-Citizens-Civ», σ. 7.

[16] https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/projects-details/43251589/101081520/CERV.

[17] https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/projects-details/43251589/101081080/CERV.

[18] https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/projects-details/43251589/101080161/CERV.

Μολονότι οι προκλήσεις ανάκαμψης μετά την πανδημία είναι λιγότερο παρούσες στον σχεδιασμό του προγράμματος, το CERV παραμένει σχετικό. Ομοίως, παράλληλα με την ψηφιακή και την πράσινη μετάβαση και τη δημοκρατική ζωή, η προστασία των πλέον ευάλωτων ομάδων από τις συνέπειες της πανδημίας αποτελεί μία από τις προτεραιότητες του προγράμματος.

Επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας

Το CERV διασφαλίζει ότι το 2023 δίνεται ιδιαίτερη έμφαση σε έργα που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση των συνεπειών της ρωσικής επίθεσης κατά της Ουκρανίας όσον αφορά την προστασία της δημοκρατικής ελευθερίας και την άσκηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων για όλους, και ιδίως για τα άτομα που βρίσκονται στην πλέον ευάλωτη κατάσταση, όπως οι γυναίκες και τα παιδιά.

Μια σημαντική πτυχή όσον αφορά το σκέλος 3 είναι ότι η ρωσική επίθεση κατά της Ουκρανίας και οι συνέπειές της τονίζουν επίσης τη σημασία ενός κριτικού προβληματισμού σχετικά με το παρελθόν και τη μετάδοση της μνήμης στις μελλοντικές γενιές για την αντιμετώπιση της ιστορικής στρέβλωσης και τη διασφάλιση της ευρωπαϊκής μνήμης, ώστε να αποφευχθεί η επανάληψη λαθών του παρελθόντος.

Επιπλέον, το πρόγραμμα εργασίας του 2023 εστιάζει στην αντιμετώπιση της ιστορικής στρέβλωσης και την ενθάρρυνση της διαγενεακής εργασίας με τη στήριξη έργων που μνημονεύουν και εκπαιδεύουν σχετικά με καθοριστικές εμπειρίες στη σύγχρονη ευρωπαϊκή ιστορία. Σε αυτά περιλαμβάνονται τα αίτια και οι συνέπειες των αυταρχικών και ολοκληρωτικών καθεστώτων, η αντίσταση κατά των καθεστώτων αυτών, το Ολοκαύτωμα και άλλα μαζικά εγκλήματα, η δημοκρατική μετάβαση και η εκ νέου οικοδόμηση δημοκρατικών θεσμών, το ιστορικό της αποικιοκρατίας, η διακρατική μετανάστευση και η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση[19].

Ενίσχυση των δημοκρατικών αξιών της ΕΕ

Σύμφωνα με τον εισηγητή, το σκέλος 3 είναι βαθιά ριζωμένο στις δημοκρατικές αξίες της ΕΕ. Στόχος του είναι να βοηθήσει τους πολίτες να ακουστεί η φωνή τους και να αυξήσουν την ένταξη και τη δημοκρατική συμμετοχή σύμφωνα με τις πολιτικές προτεραιότητες της Επιτροπής, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που προσδιορίζονται στην έκθεση του 2020 για την ιθαγένεια της ΕΕ και στο σχέδιο δράσης για την ευρωπαϊκή δημοκρατία.

Ως εκ τούτου, το σκέλος 3 καλύπτει σημαντικό μέρος της στρατηγικής, προωθώντας τη δραστηριοποίηση και τη συμμετοχή των πολιτών στον δημοκρατικό βίο της Ένωσης, τις ανταλλαγές μεταξύ πολιτών διαφορετικών κρατών μελών και την ευαισθητοποίηση σχετικά με την κοινή ευρωπαϊκή ιστορία. Αυτό επιτυγχάνεται με την ανάπτυξη δραστηριοτήτων που θα επικεντρωθούν στη συζήτηση για το μέλλον της Ευρώπης, στη συμμετοχή των πολιτών στην κοινωνία, στην ανεξάρτητη παρακολούθηση των εκλογών, συμπεριλαμβανομένης της παρακολούθησης από τους πολίτες, και σε καινοτόμες προσεγγίσεις και εργαλεία που θα βοηθήσουν τους πολίτες να κάνουν τη φωνή τους να ακουστεί και να ανταλλάξουν δημόσια απόψεις για όλους τους τομείς δράσης της ΕΕ. Υποστηρίζονται οι δημοκρατικές αξίες της ΕΕ

[19] Ibid, σ. 8

ενθαρρύνοντας την ενεργό συμμετοχή των ατόμων και της κοινωνίας των πολιτών σε δημοκρατικές διαδικασίες, οι οποίες είναι ζωτικής σημασίας για το μέλλον της Ευρώπης και των δημοκρατικών κοινωνιών. Επιπλέον, το σκέλος 3 δείχνει ισχυρή δέσμευση για την ενίσχυση της ευρωπαϊκής ταυτότητας και των ευρωπαϊκών αξιών, καθώς η κληρονομιά της πρόσφατης ευρωπαϊκής ιστορίας αποτελεί κρίσιμο πυλώνα των αξιών της ΕΕ.

Η ομάδα εργασίας 2023 αναφέρει επίσης τη Διάσκεψη για το Μέλλον της Ευρώπης, μια σειρά συζητήσεων και ανταλλαγών απόψεων υπό την αιγίδα των πολιτών που διήρκεσαν από τον Απρίλιο του 2021 έως τον Μάιο του 2022 όπου δόθηκε η δυνατότητα σε πολίτες από ολόκληρη την Ευρώπη να μοιραστούν τις ιδέες τους και να τις συζητήσουν σε συνόδους ολομέλειας και ομάδες εργασίας με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο της ΕΕ, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τα εθνικά κοινοβούλια, τα όργανα της ΕΕ, τους κοινωνικούς εταίρους και την κοινωνία των πολιτών, προκειμένου να εγκριθούν κοινά συμπεράσματα που θα συμβάλουν στη διαμόρφωση του κοινού μας μέλλοντος.

Συνολικά, η σημασία του σκέλους 3 στον τομέα αυτό είναι σαφής, καθώς άπτεται της προώθησης των αξιών της ΕΕ μέσω της δραστηριοποίησης και της συμμετοχής των πολιτών, της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της ανάπτυξης ανθεκτικότητας ώστε η Ένωση να καταστεί πιο ισχυρή και έτοιμη να αντιμετωπίσει τις τρέχουσες κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές προκλήσεις.

Διδάγματα που αντλήθηκαν από την πρώιμη εφαρμογή

Σε επίπεδο προγράμματος, μπορεί να συναχθεί προκαταρκτικά ότι οι κύριοι στόχοι του CERV εξακολουθούν να είναι συναφείς και αντιμετωπίζουν ορισμένες από τις κύριες προκλήσεις της ΕΕ. Η εφαρμογή στρατηγικών της ΕΕ, όπως οι στρατηγικές για την κλιματική αλλαγή, την ψηφιοποίηση, την αυτονομία και άλλες, αντιμετωπίζεται μέσω του δημοκρατικού διαλόγου που προωθεί το CERV. Το πρόγραμμα CERV, το οποίο σχεδιάστηκε ως πρόγραμμα από τη βάση προς την κορυφή, διαθέτει ορισμένο βαθμό ευελιξίας στην εφαρμογή του, γεγονός που είναι θετικό, δεδομένης της ικανότητάς του να προσαρμόζεται και να αντιμετωπίζει νέες προκλήσεις.

Πρωταρχικός στόχος του σκέλους 3 του προγράμματος CERV είναι η προώθηση της δημοκρατικής συμμετοχής. Άρα, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του έργου για την επίτευξη αυτού του στόχου, είναι σημαντική η συμμετοχή σε όλες τις προκλήσεις που εντοπίστηκαν, συμπεριλαμβανομένης της συμμετοχής σε θέματα πράσινης και ψηφιακής μετάβασης, καθώς αυξάνει την ευαισθητοποίηση και το επίπεδο συμμετοχής του ευρύτερου κοινού.

Η αρχική ανάλυση των έργων του σκέλους 3 του CERV φαίνεται επίσης να επιβεβαιώνει ότι σημαντικός αριθμός έργων σχετίζονται με τις τρεις κύριες προκλήσεις που εντοπίστηκαν, δηλαδή την κλιματική αλλαγή, την ψηφιοποίηση και την αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας COVID-19 (για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. ενότητα «Συνάφεια και συνοχή»).

Τα ερευνητικά στοιχεία δείχνουν ότι αντιμετωπίζονται επίσης οι σχετικές εθνικές προκλήσεις. Ένα παράδειγμα είναι οι οργανώσεις βάσης που δραστηριοποιούνται σε χώρες της ΕΕ, όπου ο χώρος για την κοινωνία των πολιτών περιορίζεται ή παρεμποδίζεται και όπου η στήριξη του CERV είναι σημαντική[20].

[20] https://ecnl.org/focus-areas/european-level-policies

Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ενσωματώσει ρητά ορισμένες βασικές προκλήσεις στο πρόγραμμα. Κατά την περίοδο προγραμματισμού 2023/24, οι επιπτώσεις της νόσου COVID-19 και μετά την πανδημία ενσωματώθηκαν επίσης ως σημείο αναφοράς για το πρόγραμμα. Άλλες προκλήσεις, όπως ο πόλεμος στην Ουκρανία, αντιμετωπίζονται εν μέρει μέσω της συνιστώσας της προστασίας και της προώθησης των δικαιωμάτων του παιδιού[21] και μέσω της συνιστώσας «Δάφνη»[22] (θύματα σεξουαλικής βίας κατά αμάχων στον πόλεμο στην Ουκρανία). Ωστόσο, οι προκλήσεις που συνδέονται με τον πόλεμο στην Ουκρανία θα μπορούσαν θεωρητικά να ενσωματωθούν περαιτέρω μέσω της συνιστώσας μνήμης που αντιμετωπίζει τα ζητήματα των πολέμων, των επιπτώσεών τους και των ολοκληρωτικών καθεστώτων, καθώς και στις δραστηριότητες δημοκρατικής συμμετοχής τόσο μέσω προγραμμάτων αδελφοποίησης πόλεων μεταξύ δήμων στην Ουκρανία και στην ΕΕ, όσο και με τη στήριξη κοινών έργων μεταξύ οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών της ΕΕ και της Ουκρανίας πάνω σε δραστηριότητες του προγράμματος εργασίας.

Η Επιτροπή τόνισε επίσης ότι υπάρχει καθυστέρηση στην υλοποίηση του προγράμματος εξαιτίας της καθυστερημένης έγκρισης των προγραμμάτων CERV στα τέλη του 2021. Ως εκ τούτου, η ΓΔ JUST βρίσκεται ακόμη στην αρχή της υλοποίησης.

Εν κατακλείδι, ο εισηγητής πιστεύει ότι, παρόλο που βρέθηκε αντιμέτωπη με ορισμένες προκλήσεις, η αρχική εφαρμογή του προγράμματος CERV μπορεί οριακά να θεωρηθεί αποτελεσματική.

Πρώτον, το πρόγραμμα εγκρίθηκε το 2021 και τα περισσότερα έργα βρίσκονται ακόμη στην αρχή της υλοποίησής τους. Οι προσκλήσεις υποβολής προτάσεων της ομάδας εργασίας 2021-2022 δρομολογήθηκαν και ολοκληρώθηκαν ενώ οι προσκλήσεις του προγράμματος εργασίας 2023-2024 για το 2023 βρίσκονται σε εξέλιξη. Παρόλο που ο αριθμός των αιτήσεων είχε μειωθεί λόγω της πανδημίας, τώρα σημειώνεται εκ νέου αύξηση.

Η πανδημία COVID-19 είχε αντίκτυπο όχι μόνο στις αιτήσεις, αλλά και στην υλοποίηση. Πολλά έργα αντιμετώπισαν λειτουργικά προβλήματα, συμπεριλαμβανομένων των προβλημάτων των εργαλείων ΤΠΕ, που αποτέλεσαν παράγοντες καθυστέρησης. Τα ενδιαφερόμενα μέρη εξήγησαν ότι τα προγράμματα υλοποιήθηκαν όπως προβλεπόταν στον προγραμματισμό από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και ότι μπόρεσαν να δαπανήσουν όλους τους διατιθέμενους πόρους.

Το πρόγραμμα χαίρει μεγάλης εκτίμησης για τη μοναδική του προσέγγιση που καλύπτει ευαίσθητα κοινωνικά ζητήματα. Ο προσανατολισμός της από την κορυφή προς τη βάση εκτιμάται ιδιαίτερα, καθώς επιδιώκει να συνεργαστεί με οργανώσεις βάσης, επιτρέποντας την καλή συνεργασία μεταξύ των αρχών και των πολιτών. Ωστόσο, η διαδικασία υποβολής αιτήσεων για το πρόγραμμα απαιτεί σημαντική επανεξέταση, καθώς θεωρήθηκε περιοριστική στη συμμετοχή οργανώσεων μικρής κλίμακας. Συγκεκριμένα, η πύλη υποβολής αιτήσεων δεν θεωρείται φιλική προς τον χρήστη και υπονομεύει τη δυνατότητα υποβολής αίτησης από τους οργανισμούς.

[21] https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/cerv-2022-child

[22] https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/cerv-2023-daphne

Ένα άλλο ζήτημα που αντιμετωπίζει το πρόγραμμα είναι η έλλειψη καλής επικοινωνιακής στρατηγικής σε επίπεδο προγράμματος. Οι εθνικές αρχές ανέφεραν ότι ένα σοβαρό ζήτημα είναι η αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με το πρόγραμμα. Αυτό γίνεται ακόμα πιο δύσκολο διότι μέχρι στιγμής δεν έχουν ορίσει όλα τα κράτη μέλη εθνικά σημεία επαφής (ΕΣΕ).

Περαιτέρω προκλήσεις όσον αφορά την έγκαιρη εφαρμογή του προγράμματος αφορούν την ανάγκη για ενισχυμένο ευνοϊκό θεσμικό περιβάλλον ώστε το πρόγραμμα να επιτύχει καλύτερα τους στόχους του. Για παράδειγμα, τα ενδιαφερόμενα μέρη ζητούν μέτρα για την αντιμετώπιση της συρρίκνωσης των χώρων της κοινωνίας των πολιτών, αλλά και για την αναζωογόνηση του διαλόγου με τους πολίτες, προωθώντας περαιτέρω τη συλλογική διάσταση της συμμετοχής των πολιτών στα κοινά.

ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με την εφαρμογή του προγράμματος «Πολίτες, ισότητα, δικαιώματα και αξίες» 2021 - 2027 – Δραστηριοποίηση και συμμετοχή των πολιτών
(2023/2004(INI))

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

– έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/692 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Απριλίου 2021, για τη θέσπιση του Προγράμματος «Πολίτες, Ισότητα, Δικαιώματα και Αξίες» και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1381/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 390/2014 του Συμβουλίου[1],

– έχοντας υπόψη το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, της 30ης Μαΐου 2018, με τίτλο «Πρόταση κανονισμού για τη θέσπιση του προγράμματος «Δικαιώματα και αξίες», Πρόταση κανονισμού για τη θέσπιση του προγράμματος «Δικαιοσύνη», Πρόταση κανονισμού για τη θέσπιση του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη» (SWD(2018)0290),

– έχοντας υπόψη την έκθεση 2020 για την ιθαγένεια της ΕΕ,

– έχοντας υπόψη τα ανθρώπινα και θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

– έχοντας υπόψη το άρθρο 20 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το άρθρο 9 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση,

– έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 7ης Οκτωβρίου 2020, με τίτλο «Μια Ένωση ισότητας: στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά (COM(2020)0620),

– έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 3ης Δεκεμβρίου 2020, σχετικά με το ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης για τη δημοκρατία (COM(2020)0790),

– έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 2ας Δεκεμβρίου 2020 με τίτλο «Στρατηγική για την ενίσχυση της εφαρμογής του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων στην ΕΕ» (COM(2020)0711),

– έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 18ης Σεπτεμβρίου 2020 με τίτλο «Μια Ένωση ισότητας: σχέδιο δράσης της ΕΕ για την καταπολέμηση του ρατσισμού 2020-2025, (COM(2020)0565).

– έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 12ης Νοεμβρίου 2020, με τίτλο «Ένωση ισότητας: Στρατηγική για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ 2020-2025» (COM (2020) 0698),

– έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 5ης Μαρτίου 2020, με τίτλο «Μια

[1] ΕΕ L 156 της 5.5.2021, σ. 1.

Ένωση ισότητας: Στρατηγική για την ισότητα των φύλων 2020-2025» (COM(2020)0152),

– έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 5ης Οκτωβρίου 2021, με τίτλο «Στρατηγική της ΕΕ για την καταπολέμηση του αντισημιτισμού και τη διαφύλαξη της εβραϊκής ζωής (2021-2030)» (COM(2021)0615),

– έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 24ης Μαρτίου 2021, με τίτλο «Στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού» (COM(2021)0142),

– έχοντας υπόψη το άρθρο 54 του Κανονισμού του, καθώς και το άρθρο 1 παράγραφος 1 σημείο ε) αυτού και το Παράρτημα 3 της απόφασης της Διάσκεψης των Προέδρων, της 12ης Δεκεμβρίου 2002, σχετικά με τη διαδικασία έγκρισης για τη σύνταξη εκθέσεων πρωτοβουλίας,

– έχοντας υπόψη την έκθεση της Επιτροπής Πολιτισμού και Παιδείας (A9-0000/2023),

Α. λαμβάνοντας υπόψη ότι η ενεργός συμμετοχή των πολιτών στην πολιτική και πολιτιστική ζωή αποτελεί θεμελιώδες δικαίωμα που θα πρέπει να είναι εξίσου προσβάσιμο σε όλους· λαμβάνοντας υπόψη ότι η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου προβλέπει το δικαίωμα συμμετοχής σε κυβερνητικές και ελεύθερες εκλογές, το δικαίωμα συμμετοχής στην πολιτιστική ζωή της κοινότητας και το δικαίωμα του συνέρχεσθαι ειρηνικώς και του συνεταιρίζεσθαι, επιτρέποντας την πλήρη συμμετοχή στην κοινωνία·

Β. λαμβάνοντας υπόψη ότι η ιθαγένεια της Ένωσης παρέχει στους πολίτες διάφορα δικαιώματα, ιδίως το δικαίωμα να υποβάλλουν αναφορά στο Κοινοβούλιο για οποιοδήποτε θέμα που εμπίπτει στην αρμοδιότητα της ΕΕ, το δικαίωμα να εγείρουν εικαζόμενες περιπτώσεις κακοδιοίκησης από οποιοδήποτε θεσμικό όργανο της ΕΕ στον Ευρωπαίο Διαμεσολαβητή, το δικαίωμα να απευθύνονται γραπτώς σε οποιοδήποτε θεσμικό όργανο της ΕΕ σε μία από τις επίσημες γλώσσες της ΕΕ και να λαμβάνουν απάντηση στην ίδια γλώσσα και το δικαίωμα πρόσβασης σε έγγραφα του Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής υπό ορισμένες προϋποθέσεις·

Γ. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι σημερινές και αναδυόμενες συστημικές προκλήσεις, όπως η κλιματική κρίση, οι παγκόσμιες πανδημίες, η ψηφιακή μετάβαση και η μετανάστευση, απαιτούν την προσαρμογή δομών και προσεγγίσεων που παρέχουν στους πολίτες ενεργό συμμετοχή στην κοινωνία· λαμβάνοντας υπόψη ότι η ενεργός ψηφιακή συμμετοχή των πολιτών θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη και να αντιμετωπίζει το ψηφιακό χάσμα μεταξύ των γενεών·

Δ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η συμμετοχή του πολίτη πρέπει να θεωρείται πολυεπίπεδη και να περιλαμβάνει την τοπική, περιφερειακή, εθνική, ευρωπαϊκή και παγκόσμια ιδιότητα· λαμβάνοντας υπόψη ότι η συνεχιζόμενη διαδικασία παγκοσμιοποίησης και ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης θα ωθήσει τη νέα γενιά Ευρωπαίων να δραστηριοποιηθεί σε μεγαλύτερο βαθμό πολιτικά σε πολλαπλά επίπεδα, ώστε να είναι σε θέση να ζει και να εργάζεται σε ένα διεθνές πλαίσιο και να αντιμετωπίζει με επιτυχία τη διαφορετικότητα στην καθημερινότητά της· λαμβάνοντας υπόψη ότι οι κοινωνίες διαφοροποιούνται ολοένα περισσότερο καθιστώντας τον σεβασμό για την ποικιλομορφία των πολιτισμών και των προελεύσεων και την απόρριψη κάθε είδους διακρίσεων κατά των γυναικών, των ΛΟΑΤΚΙ ή των μειονοτήτων ακόμα πιο σημαντικά στοιχεία στο εσωτερικό της

Ευρώπης·

Ε. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι κοινωνικοπολιτικές αλλαγές που παρατηρούνται στα κράτη μέλη, οι οποίες κυμαίνονται από την κοινωνική πόλωση και την περιορισμένη εμπιστοσύνη στους θεσμούς έως τη δημοκρατική οπισθοδρόμηση, τη διάβρωση του κράτους δικαίου, τον εθνικισμό αποκλεισμού και την εργαλειοποίηση του ευρωσκεπτικισμού για πολιτικούς σκοπούς, μαζί με την άνοδο των εξτρεμιστικών κινημάτων και του αυταρχισμού, αποτελούν σοβαρή απειλή για τις ευρωπαϊκές δημοκρατίες και αποσταθεροποιούν την ΕΕ στο σύνολό της· λαμβάνοντας υπόψη ότι η ενίσχυση της ενεργού συμμετοχής των πολιτών μέσω της επίσημης, μη τυπικής, άτυπης και δια βίου μάθησης μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση της τάσης αυτής·

ΣΤ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η ανάδυση μιας ευρωπαϊκής ιθαγένειας παρεμποδίζεται από ένα κενό γνώσης και ένα συναισθηματικό χάσμα και, ως εκ τούτου, θα πρέπει να συνοδεύεται και να ενισχύεται από ένα σύνολο μηχανισμών που επιτρέπουν τη συμμετοχή των πολιτών και τον διαπολιτισμικό διάλογο· λαμβάνοντας υπόψη ότι η καλύτερη κατανόηση της κοινής ευρωπαϊκής ιστορίας μας και η ισχυρότερη συμμετοχή των πολιτών στην κοινωνική και πολιτική ζωή μπορούν να έχουν θετικό αντίκτυπο σε μια αναδυόμενη ευρωπαϊκή ταυτότητα που συμπληρώνει τις πολλαπλές τοπικές, εθνικές, γεωγραφικές, πολιτιστικές ή άλλες ταυτότητες των πολιτών·

Ζ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η ανεπαρκής συμμετοχή των πολιτών, η ανεπαρκής γνώση για την ΕΕ και η ελλιπής κατανόηση της προστιθέμενης αξίας της μπορεί να συμβάλει στην αντίληψη του δημοκρατικού ελλείμματος και να οδηγήσει σε ευρωσκεπτικισμό στα κράτη μέλη·

Η. λαμβάνοντας υπόψη ότι η συρρίκνωση του χώρου της κοινωνίας των πολιτών στην Ευρωπαϊκή Ένωση και σε άλλες χώρες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα επηρεάζει τη δημοκρατική συμμετοχή και την ικανότητα των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών να ενεργούν ελεγκτικά και εξισορροπητικά όσον αφορά το κράτος δικαίου· λαμβάνοντας υπόψη ότι οι δράσεις για τη στήριξη και τη διευκόλυνση της συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων οργανώσεων σε επίπεδο βάσης που έχουν μακροχρόνιες επιδόσεις και σημαντική εμπειρία, είναι υψίστης σημασίας για την προάσπιση της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα κράτη μέλη·

Τα πρώτα στάδια της εφαρμογής του προγράμματος «Πολίτες, ισότητα, δικαιώματα και αξίες» (2021-2027): Σκέλος 3 - Συμμετοχή των πολιτών

1. πιστεύει ακράδαντα ότι το πρόγραμμα «Πολίτες, ισότητα, δικαιώματα και αξίες» (CERV) συμβάλλει με μοναδικό τρόπο στην προώθηση της συμμετοχής και της δέσμευσης των πολιτών από τη σκοπιά των θεμελιωδών δικαιωμάτων, συνδυάζοντας αποτελεσματικά τις αξίες, τον διάλογο με την κοινωνία των πολιτών και την ιδιότητα του πολίτη, και προωθώντας παράλληλα την ισότητα των φύλων και την καταπολέμηση των διακρίσεων και της βίας· είναι της γνώμης ότι το πρόγραμμα CERV είναι απαραίτητο για την αντιμετώπιση της συρρίκνωσης του χώρου της κοινωνίας των πολιτών και των προκλήσεων για το κράτος δικαίου σε ολόκληρη την Ευρώπη.

2. υπενθυμίζει ότι η εφαρμογή του προγράμματος CERV βρίσκεται ακόμη σε πρώιμο στάδιο, δεδομένου ότι ο κανονισμός για τη θέσπιση του προγράμματος εγκρίθηκε μόλις

το 2021· επισημαίνει ότι, για τον λόγο αυτό, λίγα μόνο έργα του σκέλους 3 έχουν ολοκληρωθεί και ότι οι πληροφορίες που διατίθενται από τους δικαιούχους δεν επιτρέπουν την ακριβή αξιολόγηση των αποτελεσμάτων·

3. υπογραμμίζει ότι το πρόγραμμα αντιμετώπισε διάφορες προκλήσεις που παρεμπόδισαν τα αρχικά στάδια της εφαρμογής του, πολλές από τις οποίες ήταν εξωτερικοί παράγοντες, όπως η πανδημία COVID-19 και ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, και ότι οι προκλήσεις αυτές διατάραξαν και υπονόμευσαν τα δικαιώματα των πολιτών και τη συμμετοχή τους στη δημοκρατία· σημειώνει, ωστόσο, ότι η εφαρμογή στη συνέχεια επιταχύνθηκε και βρίσκεται πλέον σε καλό δρόμο·

4. εκφράζει την ανησυχία του για το γεγονός ότι η χρήση και η εισαγωγή νέων ψηφιακών εργαλείων για την εκτέλεση των κονδυλίων της ΕΕ (π.χ. το εργαλείο eGrants) φαίνεται να αποτελεί βασικό ζήτημα για τους δικαιούχους όσον αφορά την ανάπτυξη του προγράμματος· εκφράζει τη λύπη του για το γεγονός ότι οι πολύπλοκες διαδικασίες έχουν επίσης εμποδίσει τη συμμετοχή μικρότερων οργανώσεων που δεν διαθέτουν τον χρόνο και τους πόρους που απαιτούνται για να περάσουν από τη διαδικασία υποβολής αιτήσεων· θεωρεί ότι ο σχεδιασμός των εργαλείων αυτών περιορίζει την ικανότητα του προγράμματος να προσαρμόζεται στις νέες εξελίξεις και στις μεταβαλλόμενες ανάγκες· ζητεί την εξάλειψη του διοικητικού φόρτου και την απλούστευση των διαδικασιών υποβολής αιτήσεων, σύναψης συμβάσεων και υποβολής εκθέσεων·

5. υπογραμμίζει ότι δεν είναι υποχρεωτικό για τα κράτη μέλη να δημιουργήσουν ένα εθνικό σημείο επαφής (ΕΣΕ) για το πρόγραμμα CERV το οποίο θα παρέχει αμερόληπτες συμβουλές, χρήσιμες πληροφορίες και στήριξη στους αιτούντες, τα ενδιαφερόμενα μέρη και τους δικαιούχους, συμπεριλαμβανομένης της συνδρομής στη διαδικασία υποβολής αιτήσεων, ενώ παράλληλα θα ανταλλάσσει εύκολα κατανοητές πληροφορίες σχετικά με τα αποτελέσματα του προγράμματος· σημειώνει, ωστόσο, με λύπη ότι μόνο 20 κράτη μέλη είχαν εθνικά σημεία επαφής έως τον Ιούνιο του 2023·

6. εκφράζει τη βαθιά του ανησυχία για το γεγονός ότι τα τρέχοντα ποσοστά πληθωρισμού επηρεάζουν τις λειτουργικές δαπάνες για τους δικαιούχους του CERV· εκφράζει τη λύπη του για το γεγονός ότι οι δικαιούχοι αντιμετωπίζουν προκλήσεις κατά την υλοποίηση των προγραμματισμένων δραστηριοτήτων τους, ιδίως όσον αφορά το μοναδιαίο κόστος για τα επιδόματα ταξιδιού, διαμονής και ημερήσιας αποζημίωσης, και ενδέχεται να χρειαστεί να μειώσουν ορισμένες από τις δραστηριότητες που είχαν αρχικά προγραμματίσει προκειμένου να παραμείνουν εντός του προϋπολογισμού·

Συστάσεις πολιτικής για το μέλλον του προγράμματος CERV

7. καλεί την Επιτροπή να ενισχύσει τον διάλογο με την κοινωνία των πολιτών κατά τρόπο ώστε να υποστηριχθεί μια αμφίδρομη διαδικασία μεταξύ των θεσμικών οργάνων σε όλα τα επίπεδα και όλων των σχετικών ενδιαφερόμενων μερών, και στο πλαίσιο της εφαρμογής του άρθρου 11 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/692, χρησιμοποιώντας τον διάλογο με την κοινωνία των πολιτών ως εργαλείο για τον καθορισμό προτεραιοτήτων για το διετές πρόγραμμα εργασίας και προωθώντας περαιτέρω τη συλλογική διάσταση της συμμετοχής των πολιτών στα κοινά ως κρίσιμης διάστασης της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου· υπενθυμίζει, στο πλαίσιο αυτό, ότι θα πρέπει να προωθηθούν καινοτόμες δράσεις για τη στήριξη του διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών, μεταξύ άλλων με σκοπό την προώθηση μιας νοοτροπίας εταιρικής σχέσης βασισμένης στην

εμπιστοσύνη με τους επιχορηγούμενους· ζητεί, ειδικότερα, δράσεις ανάπτυξης ικανοτήτων για τη στήριξη της ευρείας συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών, ιδίως μέσω δεσμών με άλλα συστήματα χρηματοδότησης που παρέχονται μέσω επιμερισμένης διαχείρισης, όπως το μέσο τεχνικής υποστήριξης·

7. καλεί τα κράτη μέλη που δεν έχουν ακόμη ορίσει εθνικά σημεία επαφής να το πράξουν το συντομότερο δυνατόν και καλεί την Επιτροπή να συνεχίσει να συνεργάζεται με το δίκτυο ΕΣΕ μέσω συναντήσεων, μέτρων κατάρτισης και ειδικών ανταλλαγών, όπως αυτές που έχουν διοργανωθεί με μεγάλη επιτυχία μέχρι στιγμής·

8. λαμβάνει υπό σημείωση τα αποτελέσματα της εισαγωγής διαφόρων τύπων μηχανισμών επαναχορήγησης στο πλαίσιο του προγράμματος CERV, τα οποία μέχρι στιγμής ήταν πολύ ενθαρρυντικά· ζητεί ποιοτική και ποσοτική ανάλυση των διαφόρων προσκλήσεων εκ νέου επιχορήγησης με σκοπό την πιθανή επέκταση της χρήσης τους στα άλλα σκέλη του προγράμματος CERV, κατά περίπτωση, και ιδίως στο σκέλος 3, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η χρηματοδότηση της ΕΕ φθάνει σε οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών σε επίπεδο βάσης με ιστορικό επιτυχιών και σημαντική εμπειρία· παροτρύνει την Επιτροπή να απλουστεύσει περαιτέρω τις διοικητικές διαδικασίες και απαιτήσεις για την εκ νέου χορήγηση ενισχύσεων, ώστε να δοθεί στις οργανώσεις που υποβάλλουν αίτηση για εκ νέου χορήγηση μεγαλύτερης ευελιξίας έναντι των υποδικαιούχων, διασφαλίζοντας κατάλληλα πρότυπα εργασίας, υγειονομικής περίθαλψης και κοινωνικής προστασίας· πιστεύει ότι οι απαιτήσεις συγχρηματοδότησης θα μπορούσαν να αναθεωρηθούν με σκοπό την προσαρμογή των κανόνων στην κατάσταση του δικαιούχου, προκειμένου να υποστηριχθεί μεγαλύτερη ποικιλία δικαιούχων και θεματικών πεδίων· υπογραμμίζει ότι η χρηματοδότηση που παρέχεται από το πρόγραμμα CERV στον τομέα των δικαιωμάτων, της ισότητας, των αξιών και της συμμετοχής στα κοινά, για τα οποία άλλες πηγές χρηματοδότησης σπανίζουν ή απουσιάζουν, θα πρέπει να καλύπτει μεγαλύτερο ποσοστό επιχορηγήσεων·

10. αναγνωρίζει ότι οι ανταλλαγές και η συμμετοχή σε δραστηριότητες στο πλαίσιο του προγράμματος CERV είναι καίριας σημασίας για την ανάπτυξη των ικανοτήτων των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών όσον αφορά τη συμμετοχή των πολιτών στα κοινά και την προώθηση των αξιών της Ένωσης σε τρίτες χώρες· υπογραμμίζει ότι η ενεργός συμμετοχή και προσήλωση στις ευρωπαϊκές αξίες δεν ξεκινά με τις συμφωνίες προσχώρησης και είναι αποτέλεσμα του μακροχρόνιου έργου των ακτιβιστών και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών για την προώθηση αυτών των ιδεών και τη στήριξη τοπικών ακτιβιστών σε τρίτες χώρες· ζητεί, ως εκ τούτου, το πρόγραμμα CERV να καλύπτει το κόστος συμμετοχής των εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών, τουλάχιστον εκείνων από υποψήφιες και συνδεδεμένες χώρες, ανεξάρτητα από το αν η χώρα τους συμμετέχει στο πρόγραμμα CERV· τονίζει την ανάγκη να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις που συνδέονται με τον πόλεμο στην Ουκρανία, ενθαρρύνοντας έργα με Ουκρανούς εταίρους μέσω δραστηριοτήτων μνήμης και δημοκρατικής συμμετοχής·

11. παροτρύνει την Επιτροπή να απλουστεύσει περαιτέρω τις διοικητικές διαδικασίες για τετραετείς εταιρικές σχέσεις-πλαίσιο για επιχορηγήσεις λειτουργίας, ιδίως όσον αφορά τα ειδικά χαρακτηριστικά του χρησιμοποιούμενου εργαλείου ΤΠ, το οποίο φαίνεται καταλληλότερο για τον χαρακτήρα των επιχορηγήσεων δράσης·

°

° °

12. αναθέτει στην Πρόεδρό του να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή.